

Młodość i jej świat: praca, ekologia, wychowanie, małżeństwo i rodzina, red. Jan Niewęglowski [Seria: Biblioteka Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego, t. 3], Towarzystwo Naukowe Franciszka Salezego, Warszawa 2017, ss. 178.

DOI: <http://dx.do.org/10.18290/rt.2017.64.3-12>

Recenzowana publikacja ukazała się jako trzeci tom serii wydawniczej „Biblioteka Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego”, wydawanej przez Towarzystwo Naukowe Franciszka Salezego, którego głównym celem jest działalność naukowo-badawcza i wychowawczo-edukacyjna w duchu wiary, życzliwości i chrześcijańskiego humanizmu Biskupa Genewy. Omawiana publikacja jest pokłosiem czterech sesji naukowych, organizowanych w latach 2013-2016 w ramach dorocznych Zjazdów Towarzystwa, które od kilku lat w swoich badaniach naukowych koncentruje się na projekcie badawczym „Młodość i jej świat”. Monografia ma na celu przyjrzenie się rzeczywistości współczesnej młodzieży polskiej w czterech wymiarach: pracy ludzkiej, ekologii, wobec aktualności systemu wychowawczego św. Jana Bosko oraz przemian i wyzwań stojących przed małżeństwem i rodziną w XXI wieku.

Opracowanie ma charakter interdyscyplinarny. Wielowymiarowy świat młodzieży został ukazany z perspektywy różnych dyscyplin: teologii, psychologii, pedagogiki, katolickiej nauki społecznej, historii i prawa przez przedstawicieli pochodzących z wielu krajowych ośrodków naukowych. Tak szeroka perspektywa badawcza okazała się niezbędna z dwóch powodów. Po pierwsze, przedmiotem naukowego namysłu były różne pod względem specyfiki obszary tematyczne charakteryzujące środowisko współczesnej młodzieży, które domagały się odrębnych metodologii badawczych. Po wtóre, po 1989 roku, który rozpoczął transformację ustrojową w tej części Europy, społeczeństwo polskie znalazło się w zupełnie nowej rzeczywistości, i ta nowość ujawniła się w wielu wymiarach, rodząc przy tym nowe wyzwania na różnych płaszczyznach: antropologicznej, duchowej, moralnej, społecznej, kulturowej, wychowawczej itd. Ich poprawne zrozumienie uwarunkowane jest interdyscyplinarnym sposobem namysłu i opisu.

Książka została podzielona na 4 części, z których każda zawiera teksty wybranych referatów wygłoszonych podczas dorocznych sesji naukowych TNFS. Artykuły w poszczególnych częściach zostały uporządkowane w sposób logiczny i przejrzysty, przez co wprowadzają czytelnika z jednej strony w coraz to nowe zagadnienia, z drugiej zaś odświeżają przed nim kolejne aspekty wielowymiarowego świata młodzieży. Publikacja poprzedzona jest wprowadzeniem, przygotowanym przez redaktora naukowego monografii ks. Jana Niewęglowskiego SDB. Została w nim krótko scharakteryzowana specyfika okresu młodości w życiu człowieka, a także ukazana postać św. Jana Bosko i jego oryginalna metoda wychowawcza, zachowująca ciągle swoją aktualność na polu wychowania młodego człowieka. Druga część wprowadzenia ukazuje genezę, koncepcję, założenia oraz cele projektu badawczego, którego rezultatem jest omawiana monografia, a także prezentuje jej strukturę. Każdy artykuł został poprzedzony krótką notką biograficzną o autorze wraz z fotografią. Brak natomiast

streszczeń artykułów i słów kluczowych zarówno w języku polskim, jak i angielskim, co w tego typu publikacjach stało się już standardem. Brak także indeksu tematycznego i (lub) osobowego, pomocnego przy tak wieloaspektowych opracowaniach. Całość została bardzo starannie wydana pod względem edytorskim, zachowując przy tym dość oryginalną formę, ujednoliconą dla całej serii wydawniczej.

Pierwsza część publikacji, zatytułowana „Młodzież i jej świat: aksjologia pracy” (s. 12-42), analizuje pracę od strony wartości, ukazując jej wartość kulturową z perspektywy nauczania społecznego Kościoła (ks. Janusz Szulist) oraz wartość społeczną pracy w kontekście pracy zawodowej kobiet i mężczyzn (Magda Urbańska). Warto zaznaczyć, że u podstaw obu tych wartości stoi personalistyczny jej wymiar. To właśnie świat ludzkiej pracy jest tym obszarem życia społecznego, w którym w sposób szczególnie winien się ujawniać element godności osobowej, a także praw człowieka. Sama praca zawodowa pośród wartości, uznawanych przez młodych Polaków za istotne, znajduje się, obok pieniędzy, zdrowia i rodziny, wśród najważniejszych komponentów udanego i szczęśliwego życia.

Część druga, zatytułowana „Młodzież wobec wyzwań ekologicznych” (s. 44-94), sytuuje się w obszarze szeroko rozumianej etyki ekologicznej. Tak wyraźne wyprofilowanie normatywno-aksjologiczne widoczne jest zarówno w rozważaniach poświęconych cnotom i wadom środowiskowym w edukacji ekologicznej (Dominika Dzwonkowska), jak i w prezentacji sporu o etykę środowiskową i jego znaczenia dla edukacji ekologicznej (Anita Ganowicz-Bączyk). Główną osnową obu publikacji jest zagadnienie edukacji ekologicznej, która musi się stać jednym z obszarów kształcenia i wychowania młodzieży. Podejście do środowiska naturalnego zarówno w perspektywie teologii stworzenia, jak i zasady dobra wspólnego oraz międzypokoleniowej solidarności nie jest problemem aksjologicznie neutralnym. Dzieje się tak, ponieważ wiele codziennie dokonywanych wyborów wpływa na stan środowiska naturalnego i ekologii człowieka, przez co łączy się z moralną odpowiedzialnością. Spory na temat różnych nurtów etyki środowiskowej czy wkład nowych dyscyplin, które podejmują badania na temat środowiska naturalnego oraz miejsca człowieka w tym środowisku i jego relacji do pozaludzkich form życia, takich jak ekofilozofia lub filozofia środowiskowa, potwierdzają znaczenie edukacji i wychowania nie tylko dla środowiska młodzieży, ale całego społeczeństwa (Ryszard Sadowski SDB).

Trzecia część książki „System wychowawczy św. Jana Bosko” (s. 96-129) dotyczy salezjańskiego systemu wychowawczego, którego twórcą był „Ojciec i nauczyciel młodzieży”, a także „święty wychowawca” – jak nazwał Księdza Bosko po stu latach od jego śmierci papież Polak Jan Paweł II. Naukowe analizy w niej zawarte mają zarówno wymiar teoretyczno-historyczny, pokazując kontekst społeczny i polityczny kształtowania się systemu prewencyjnego i jego główne cechy konstytutywne (Jan Piskurewicz), jak również bardziej praktyczny, wskazując na aktualność wizji pedagogicznej Wychowawcy z Turynu i wybrane obszary jego zastosowania: szkolnictwo salezjańskie (Zenon Łatawiec SDB) i sport (Jan Niewęglowski SDB).

Ostatnia część monografii „Młodzież wobec małżeństwa i rodziny” (s. 130-178) jest wieloaspektową naukową refleksją dotyczącą małżeństwa i rodziny. Punktem wyjścia dla rozważań stało się przypomnienie najważniejszych doktrynalnych i kanoicznych elementów chrześcijańskiej wizji małżeństwa ze szczególnym uwzględnie-

niem nauczania papieża Jana Pawła II i Franciszka, a także kwestia rozeznania tzw. sytuacji nieregularnych, co stało się przedmiotem troski XIV Synodu Biskupów i adhortacji apostolskiej *Amoris laetitia* (Henryk Stawniak SDB). Rozwinięciem powyższego zagadnienia była prezentacja badań wśród studentów kierunków nauki o rodzinie oraz pedagogiki dotyczących przemian preferowanych modeli rodziny w opiniach współczesnej młodzieży (Magda Urbańska). Potwierdzają one dokonującą się na naszych oczach zmianę akceptowanych modeli rodziny, gdzie w miejsce małżeństwa pojawiają się związki niesformalizowane czy coraz bardziej aprobowany styl życia singla. Publikację zamyka przypomnienie nauki kardynała Augusta Hlonda na temat małżeństwa i rodziny, która ciągle może stanowić istotny punkt odniesienia dla dzisiejszych małżeństw i rodzin (Stanisław Wilk SDB).

Recenzowana monografia jest interesującym głosem ze strony środowiska salezjańskiego na temat świata młodzieży w obliczu nowych wyzwań płynących ze współczesnego świata. Warto raz jeszcze podkreślić jej interdyscyplinarny i uniwersalny charakter, wśród autorów bowiem byli nie tylko teoretycy, ale także i praktycy wychowania, salezjanie i świeccy, przeniknięci wychowawczymi ideami Księdza Bosko oraz głębokim chrześcijańskim humanizmem św. Franciszka Salezego. Warto więc, aby sięgnęli po nią rodzice, wychowawcy, pedagodzy, profilaktycy i wszyscy, którym drogę jest dzieło wychowania dzieci i młodzieży.

Katarzyna Kołtun
Doktorantka Instytutu Teologii Moralnej KUL
e-mail: kasiako15@wp.pl

Livio MELINA, *Kurs bioetyki. Ewangelia życia*, tłum. Katarzyna Wójcik, Wydawnictwo Św. Stanisława BM, Kraków 2016, ss. 254.

DOI: <http://dx.do.org/10.18290/rt.2017.64.3-13>

Życie jako dar Boga, przekazany człowiekowi, pozostaje fundamentalną wartością, która stoi w centrum Ewangelii, czyniąc z niej *Ewangelię życia*. Kościół przyjmuje tę Ewangelię jako swoją i głosi Prawdę wszelkimi możliwymi środkami. Szczegółowo interpretuje wiele konkretnych problemów dotyczących powstawania, przebiegu i końca życia ludzkiego.

Książka *Kurs bioetyki* ks. Livio Meliny, w latach 2006-2016 dyrektora Papieskiego Instytutu Jana Pawła II dla Studiów nad Małżeństwem i Rodziną w Rzymie, to usystematyzowany wykład z bioetyki oparty na encyklice Jana Pawła II *Evangelium vitae*. Opracowanie ukazało się w serii *BIOETYKA*. Ksiądz Livio, jako zapalony propagator myśli polskiego Papieża, wygłosił serię wykładów oscylujących wokół zagadnień poruszonych w encyklice, które obecnie ukazały się po polsku. Przedmowę do książki napisał ks. kard. Stanisław Dziwisz.